

РЕЄСТРАЦІЯ НАРОДЖЕННЯ ДИТИНИ

Покращення доступу дітей до громадянства та запобігання безгромадянства

[У чому проблема?](#)

[Що я можу зробити як фахівець із роботи з біженцями?](#)

[Що потрібно змінити на політичному рівні?](#)

[Більше довідкової інформації про проблему та додаткові ресурси](#)

У чому проблема?

Непроведення реєстрації народження дитини може **наражати дитину на ризик та спричиняти серйозні порушення прав людини**.

- ➔ Дитина, народження якої не зареєстровано, знаходиться у групі підвищеного ризику, що її не будуть вважати громадянином жодної країни, та вона не матиме доступ до інших прав людини, як от: освіта, соціальна допомога, медичне обслуговування.
- ➔ Дитина біженців, народження якої не зареєстровано, з великою вірогідністю не матиме можливості на отримання проїзних документів для легального перетину кордонів. Це наражатиме її на ризик небезпечних подорожей з метою переїзду до безпечних країн.
- ➔ Дитина-біженець без громадянства може бути піддана підвищеному ризику жити в крайній бідності протягом тривалого періоду часу та бути підштовхуваною до ситуацій експлуатації заради виживання. Це включає торгівлю людьми, дитячу працю, дитячі шлюби, а також ризик стати неповнолітнім солдатом або інші види жорстокого поводження.

Що я можу зробити як фахівець із роботи з біженцями?

Правило 4R: Розпізнавати, записувати, дивитися та читати!

1. Розпізнавання ризику безгромадянства

Під час реєстрації дитини, що шукає притулок, не припускайте, що вона має таке ж громадянство, як і її батьки, або громадянство країни, в якій вона народилася. Враховуйте важливість реєстрації народження та делікатно ставте запитання, щоб допомогти визначити ризик безгромадянства. Наприклад:

- ➔ Чи було народження дитини зареєстровано? Чи було неможливо зареєструвати народження дитини через обставини, пов'язані зі статусом біженця (наприклад, через те, що дитина народилась під час переїзду, або що для реєстрації дитини було необхідно зв'язатись з представниками влади країни, з якої вони тікали)? **[Примітка:**

біженці не зобов'язані звертатись до органів влади країни, в якій вони побоюються переслідувань]

- ➔ Чи має дитина свідоцтво про народження? Чи можна отримати свідоцтво про народження?
- ➔ Якщо дитина має свідоцтво про народження, чи є це підтвердженням громадянства?
- ➔ Якщо дитина має свідоцтво про народження, чи є в ньому обоє батьків? Якщо ні, чи може це спричинити труднощі для визнання дитини громадянином тієї ж країни, громадянином якої є один з батьків?
- ➔ Чи мала мати дитини проблеми з реєстрацією народження дитини через те, що вона жінка? Чи походить вона з країни або зараз знаходиться в країні, що не надає жінкам такі ж права, що і чоловікам, щодо реєстрації народження дитини або для передання їй громадянства?

Більше питань ви знайдете тут: [Визначення безгромадянства: питання, що допоможуть визначити ризик або безгромадянство дитини](#)

2. Фіксація відсутності реєстрації народження та можливого безгромадянства

Якщо ви з'ясували, що дитина не має реєстрації народження або ризикує залишитися без громадянства, цю важливу інформацію необхідно вказати в усіх документах, що стосуються дитини. Не вказуйте припустиме громадянство ні в яких документах, поки в дитини не має ніяких доказів громадянства. Якщо у формі немає розділу, в якому можна точно записати безгромадянство, зробіть примітку десь на формі, щоб зафіксувати інформацію, і повідомте батьків або опікунів про це і про те, що це може бути важливо в майбутньому. Також зберігайте копії будь-яких відповідних документів у своїй справі, щоб за необхідності мати доступ до них пізніше.

3. Перенаправте дитину до експертів за порадою, підтримкою та інформацією

Спробуйте з'ясувати, чи можливо зареєструвати народження дитини та направте дитину до організацій, що спеціалізуються на правах дитини, питаннях громадянства та безгромадянства в країні, де ви працюєте, щоб дізнатися, чи можуть вони допомогти. Деякі із [членів нашої установи](#) можуть допомогти. Поділіться корисними листівками, опублікованими відділом реєстрації актів народжень або іншими відповідними установами в країні, в якій ви працюєте, наприклад, цією, [виданою УВКБ ООН для Боснії та Герцеговини](#). Завантажте та користуйтеся нашим [посібником/плакатом](#) для тих, хто надає допомогу біженцям, та нашим [коротким посібником](#) для біженців та шукачів притулку.

4. Прочитайте про реєстрацію народження та безгромадянство.

Нижче наведено додаткову інформацію. Ще більше інформації можна знайти на наших вебсайтах (за посиланнями нижче). Подивіться наш [вебінар на тему реєстрації народження та запобігання безгромадянства](#). Дізнайтеся більше про реєстрацію народження та запобігання безгромадянства дітей тут:

- ➔ Подорожі без громадянства: [реєстрація народження](#) та [права дитини](#)

- Тематичний Брифінг ENS (ЄМБ): [Реєстрація народження дитини та запобігання безгромадянства в Європі: виявлення передового досвіду та перешкод, що залишаються](#)
- [Короткий виклад УВКБ ООН: Реєстрація народження дитини](#)
- [Що таке реєстрація народження і чому це важливо?](#)
- УВКБ ООН та UNICEF: [Довідкова інформація про дискримінацію за ознакою статі при реєстрації народження](#)

Що потрібно змінити на політичному рівні?

- **Держави повинні гарантувати негайний, безкоштовний і загальний доступ до реєстрації народження та свідоцтв про народження**, які підтверджують правосуб'єктність та родинні зв'язки, для всіх дітей, незалежно від імміграційного чи громадянського статусу їхніх батьків. Документи, що підтверджують народження, мають видаватися всім дітям, у тому числі тим, хто народився під час подорожі, якщо батьки не змогли зареєструвати народження в дорозі.
- Реєстратори народжень, особи, які приймають рішення про громадянство, соціальні працівники у справах дітей, судді та інші відповідні особи повинні **пройти відповідну підготовку з питань безгромадянства** дитини.
- **Слід усунути перешкоди для реєстрації народження та набуття дітьми громадянства**, наприклад, обтяжливі вимоги до доказів, непосильні збори, дискримінаційні практики, складні процедури та обмін даними від лікарень і реєстраторів народження до посадових осіб імміграційних органів.
- **Держави повинні запровадити повні правові гарантії у своїх законах про громадянство** для вирішення всіх ситуацій, коли діти можуть народжуватися без громадянства на їхній території; там, де існують часткові гарантії, їх слід посилити для запобігання безгромадянства в усіх випадках; і гарантії повинні бути повністю реалізовані на практиці, щоб гарантувати право дитини на громадянство.

Більше довідкової інформації про проблему та додаткові ресурси

Для дітей біженців, народжених під час подорожі або еміграції, може бути неймовірно складно виконувати вимоги щодо доказів для реєстрації народження. Європейські країни мають різні вимоги щодо доказів необхідних для реєстрації народження. Для реєстрації народження дитини багато країн вимагають доказ часу та місця народження та особу принаймні одного з батьків, але батьки-біженці можуть не мати цих доказів, якщо дитини народилась в дорозі, або якщо вони не мають громадянства, є нелегалами або не мають ключових документів.

Проблемна практика реєстрації народження може посилити ризик безгромадянства серед дітей біженців. Інформація про національність батьків є найголовнішою для визначення громадянства дитини або ризику безгромадянства, тому що більшість дітей успадковують громадянство від одного чи обох своїх батьків. Тим не менш багато дітей реєструють з такою ж національністю, як і в їхніх батьків, без з'ясування того, чи має насправді дитина громадянство.

Жорсткі вимоги щодо доказів для реєстрації народження, штрафи та складні судові процедури за пізню реєстрацію або юридичний обов'язок працівників реєстру повідомляти імміграційну владу про нелегальних мігрантів – все це може перешкодити батькам зареєструвати народження дитини. Такі практики тільки підвищують [ризик дитячого безгромадянства в Європі](#).

Міжнародне право захищає право дітей на громадянство. Право кожної дитини на громадянство чітко описане в міжнародному праві (наприклад, ст. 7 [UN Convention on the Rights of the Child, \(Конвенції ООН «Про права дитини»\) \(Конвенції ООН «Про права дитини\)», яка є обов'язковою для всіх європейських держав\). \[Міжнародне право\]\(#\) також вимагає від держав запровадити правові гарантії для запобігання безгромадянства, наприклад, щоб надати дітям, які в іншому випадку були б без громадянства, право отримати громадянство країни свого народження. Реєстрація народження є критично необхідною для встановлення правосуб'єктності та запобігання безгромадянства дитини, а свідоцтво про народження є найголовнішим доказом, який допомагає підтвердити громадянство.](#)

Лише близько половини європейських країн мають [повні гарантії захисту від дитячої безгромадянства](#). В деяких країнах закон виключає багато дітей, тому що він вимагає, щоб дитина або один з батьків законно проживали в країні перебування. В інших країнах закон вимагає процедуру подання документів та сплати внеску, що заважає багатьом дітям отримати громадянство. Посадові особи, батьки та діти часто не знають про існування правових гарантій, а іноді посадові особи не вживають цих гарантій через те, що особа дитини без громадянства не виявлена.

Діти, які не мають громадянства та/або не можуть довести своє громадянство, можуть стикатися з багатьма труднощами, включаючи перешкоди у доступі до освіти, соціальних виплат та охорони здоров'я. Вони можуть не мати змоги виїхати за межі своєї країни проживання, наприклад, відвідати бабусь і дідусів та інших родичів. Коли такі діти досягають повноліття, вони стикаються зі іншими проблемами: їм складно влаштуватися на роботу, здобути вищу освіту, орендувати житло, купити нерухомість чи здійснювати інші важливі види діяльності. До того ж вони можуть піддаватися підвищеному ризику експлуатації.

Отримати більше інформації

[European Network on Statelessness](#) (Європейська мережа з питань безгромадянства)

[Stateless Journeys](#) («Подорожі для осіб без громадянства»)

[Індекс безгромадянства](#)

[UNHCR's Ending Statelessness site](#) (вебсайт Управління Верховного комісара ООН у справах біженців для подолання безгромадянства)

[UNHCR's Self-Study Module on Statelessness](#) (Модуль УВКБ ООН для самостійного вивчення)

[Institute on Statelessness and Inclusion](#) (питання безгромадянства Інституту безгромадянства та інклюзії)

[Statefree](#) (без кордонів)

Відвідайте курс [Інституту безгромадянства та інклюзії](#) або [університету Мельбурна](#).

Організації Європи можуть [звертатися до Європейської мережі з питань безгромадянства](#) щодо можливостей навчання. Підпишіться [на нашу розсилку новин](#), слідкуйте за нами у соціальних мережах та підтримуйте [кампанію «Подорожі для осіб без громадянства»](#).

«Ми не ходили до школи, тому що ми повинні були працювати з моїм дядьком, щоб вижити. Це нелегко. Поліція зупиняла мене багато разів і погрожувала арештами та штрафами, тому що в мене не було посвідчення особи. Я жив у страху.»

~ Раман, який народився та виріс без громадянства в Сербії, перед тим, як він отримав документи, що підтверджують особу. (Джерело: UNHCR & UNICEF, Ending Childhood Statelessness in Europe ((УВКБ ООН та ЮНІСЕФ, «Покінчити з безгромадянством дітей у Європі»)